РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 13-го лютого 1917. Ч. 18. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, February 13, 1917. No. 18.

ПРИМУСОВА ВІЙСКОВА СЛУЖБА В АМЕРИЦІ.

Важна нарада в німецький головній кватирі в справі бльокади.

За 11 днів бльокади Німці затопили 84 кораблів на 180.000 тон.

РЕВОЛЮЦІЙНІ ПЛЯНИ В ЦІЛИ ПЕРЕБУДОВАНЯ РОСІЇ В РЕПУБЛИКУ.

ЗАКОН ПРО ЗАГАЛЬНУ ВІЙСКОВУ СЛУЖБУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

ВАШИНГТОН, 10 лютого. — **Комісія для військових справ предложила нині в сенаті біл про загальну обовязкову службу в Злучених Державах.** Голова комісії Чемберлейн предложив біл до принятя і зажадав, щоби сю справу поставити на дневнім порядку найблизшого засіданя конґресу.

На підставі сего білю був би кождий мущина, який є горожанином Злучених Держав, або зложив заяву, що хоче горожанином зістати, обовязаний відбути 6-місячні військові вправи в армії або при маринарці. Військова служба була би обовязуючою для мущин у віці від 19 до 26 літ. Відбувши військові вправи, належали би вони до 28-го року житя до резерви.

Вільні від військової служби були би слідуючі особи: фізично неспосібні; всі ті, які дають удержане батькам, матерям, сестрам, братам, жінкам або дітям.

Члени таких релігійних сект або організацій, котрі противлять ся ношеню оружа, були би ужиті не до служби з оружем, але до инших відділів армії, як санітетів і т. п.

Держава покриває всі видатки підчас військової служби; удержане, одіж і лікарську опіку.

Кождий вступаючий до війска має вільний вибір, при чім хоче служити: чи в армії, чи при маринарці.

На случай війни президентови прислугує право покликати цілу резерву або її часть, починаючи від наймолодшої кляси. Резерви не вільно уживати при страйках або якихось робітничих заворушенях. У всіх військових таборах має бути заведена дуже строга заборона уживаня алькогольних напитків.

Сенатор Чемберлейн є переконаний, що через уведенє в житє сего закона вправить ся у воєннім ремеслі около 400.000 людий. Девять проектованих річників, на случай покликаня їх під оруже, дало би армію в силі 2 до 3 міліони людий.

НА МОРИ:

ЗА 11 ДНІВ БЛЬОКАДИ ЗАТОПЛЕНО 84 КОРАБЛІВ НА 180.000 ТОН.

В 9-тім дни бльокади затоплено	6 кораблів на	10.425 тон.
В 10-тім дни бльокади затоплено	7 кораблів на	23.945 тон.
В 11-тім дни бльокади затоплено	2 кораблї на	5.211 тон.
Від дня 1. до 8. лютого затоплено	69 кораблів на	110.053 тон.
Разом за 11 днів затоплено	**84 кораблів на**	**179.634 тон.**

(Повисше наведені числа взяті зі звітів, оголошених англійською адміралїцією. Німецькі звіти про вислід воєнних операцій підводних лодок доси не були ще оголошені. Тому загально припускають, що число затоплених кораблів є значно більше та що англійські власти значну часть своїх втрат старають ся затаїти).

В ДЕВЯТІМ ДНИ БЛЬОКАДИ ЗАТОПЛЕНО ЛИШЕ 6 КОРАБЛІВ.

ЛОНДОН, 9. лютого. — В девятім дни бльокади впали жертвою німецьких підводних лодок отсї кораблї:

„Ганскінк", 2.667 тон, норвеський;
„Сторскаґ", 2.191 тон, норвеський;
„Нуова Монтана", 2.039 тон, еспанський;
„Ганна Ларсен, 1.311 тон, анґлїйський;
„Іда", 1.172 тон, норвеський;
„Одін", 1.035 тон, норвеський.

Разом 6 кораблів на 10.425 тон.

В 10-ТІМ ДНИ БЛЬОКАДИ ЗАТОПЛЕНО 7 КОРАБЛІВ НА 24.000 ТОН.

ЛОНДОН, 10. лютого. — Анґлїйський звіт доносить про затопленє отсих кораблів:

„Мантола", 8.500 тон, анґлїйський;
„Джепеніз Прінс", 4.876 тон, анґлїйський;
„Болінґтон", 2.816 тон, анґлїйський;
„Еляворе", 2.760 тон, норвеський;
„Йолбакен", 2.616 тон, норвеський;
„Бічтрі", 1.277 тон, анґлїйський;
„Гавґард", 1.100 тон, норвеський.

Разом 7 кораблів на 23.945 тон.

В 11-ТІМ ДНИ БЛЬОКАДИ ЗАТОПЛЕНО ВСЕГО 2 КОРАБЛЇ.

ЛОНДОН, 11. лютого. — Нинї впало жертвою німецьких лодок лише два кораблї:

„Салаґа", 3.811 тон, анґлїйський;
„Васілісса Олвґа", 1.400 тон, грецький.

Разом 2 кораблї на 5.211 тон.

ОДНА НІМЕЦЬКА ЛОДКА ЗАТОПИЛА 15 КОРАБЛІВ (ОКОЛО 25.000 ТОН).

БЕРЛІН, 10. лютого. — Німецька підводна лодка, яка нині повернула з Атлянтійського океану до пристани, затопила на океанї 10 кораблів на 19.000 тон, а на Північнім мори один 3.000-тоновий корабель, 3 анґлїйські і один француський корабель рибацький. **Разом затопила вона 15 кораблів на 25.000 тон.**

АНҐЛЇЯ ПРОМОВЧУЄ СВОЇ ВТРАТИ НА МОРЮ.

АМСТЕРДАМ, 11. лютого. — Анґлїйські звіти подають, що останного дня впало жертвою німецьких підводних лодок лише два кораблї. З тої причини анґлїйські часописи широко розписують ся про невдачу німецької бльокади.

Півурядові вісти з Німеччини вказують однак, що анґлїйські звіти про число затоплених кораблів є неправдиві. **І так в однім дни, в четвер, німецькі підводні лодки затопили кораблів в области бльокади на 50.000 тон, В пятницю знова затоплено 35 кораблів на 35.000 тон. Рапорти німецьких лодок при помочи бездротного телеґрафу доносять, що одна лодка затопила від часу оголошеня бльокади 10 кораблів на 16.000 тон, друга знова 5 кораблів на 14.000 тон.**

Точні німецькі рапорти будуть оголошені скоро і від прочих лодок надійдуть точні звіти.

НІМЕЦЬКІ ПІДВОДНІ ЛОДКИ З НОВИМИ НЕВИДИМИМИ ПЕРІСКОПАМИ.

БЕРНО (Швайцарія), 10. лютого. — Вісти з Німеччини доносять:

„Перед американською фльотою ми не маємо страху. Великим воєнним кораблям не так легко знищити підводні лодки, тим більше, що вони є заосмотрені в нові періскопи, які на поверхні води дуже трудно доглянути. Натомісь підводна лодка може зблизити ся до воєнного корабля без спостереженя на віддаленє кількасот метрів і вистрілити торпеду".

(Періскоп — се прилад, якого уживає ть ся при підводній лодці, аби, пливучи під водою, можна було бачити те, що діє ть ся на поверхни води. Періскоп вистає понад поверхнею води).

АЛЇЯНТИ УЖИВАЮТЬ ВСЇХ СПОСОБІВ, ЩОБИ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ВТЯГНУТИ ДО ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН, 10. лютого. — **Конґресман Джеймс Г. Мор з Пенсильвенії пятнує в острий спосіб поступованє алїянтів і американських фабрикантів амуніції, які уживають всїх можливих способів на те, щоби лише втягнути Злучені Держави до війни проти Німеччини.**

В тій цїли пускають вони ріжні неправдиві вісти, аби в сей спосіб викликати серед американського загалу як найбільше ворожий настрій проти Німців.

„Я не можу забути", заявив конґресмен Мор, „що походжу з Америки та що наша вітчина мала з Анґлїєю до діла в рр. 1776 і 1812. Я далекий від того, щоби повірити першому ліпшому звітови, переповненому клеветами і брехнями, який пускає в сьвіт Анґлїя на те, щоби нашу вітчину втягнути до війни".

Відтак наводить посол Мор анґлїйські звіти про затопленє без остереженя американського корабля „Гавзатонік", хоч урядовий рапорт американського консуля виказав, що командант німецької підводної лодки навіть з нараженем для себе давав поміч залозї затопленого корабля. Неправдивим показало ся також донесенє з Анґлії, що німецьке правительство увязнило американського посла в Берлїнї.

„Все те є обчислене на се, щоби в американськім народї викликати ненависть проти Німеччини. Клевета і брехня є успішними способами, бо богато людий, не розбираючи близше справи або не маючи нагоди її докладнійше провірити, легко дає ть ся звести словам.

„Від часу, як президент минувшої суботи станув перед нами (в конґресї)", говорив дальше посол Мор, **„робить ся без перестанку всї можливі заходя, щоби доказати, що Злучені Держави мусять пійти до війни з Німеччиною. Здаєть ся, що цїлий сьвіт є занятий пошукуванем за „неприязними актами" зі сторони Німеччини в тій цїли, аби лише змусити президента до виповідженя їй війни.**

„Я є переконаний, що загал американського народу домагаєть ся мира, очевидно мира чесного. Загал не хоче нечесної війни і не припускає, аби ми могли згодити ся на війну лише длятого, що сего домагають ся доставцї і фабриканти оружа й амуніції".

ВЛАСТИ ЗАБОРОНИЛИ ПОДАВАТИ ЗВІТИ ПРО ПРИЇЗД І ВІДЇЗД КОРАБЛІВ.

НЮ ЙОРК, 10. лютого. — **Американські власти видали приказ на будуче не оголошувати звітів і не подавати назвиск кораблів, які прибули або від'їхали з пристаний Злучених Держав.**

ВАЖНА НАРАДА В НІМЕЦЬКІЙ ВОЄННІЙ ГОЛОВНІЙ КВАТИРІ.

ВАШИНГТОН, 11. лютого. — **Нині вечером надійшли вісти з Берлїна, що в німецькій головній кватирі відбуваєть ся важна нарада. В нарадї беруть участь крім німецького цїсаря також канцлєр Бетман Гольвеґ і всї головні команданти армії і маринарки.**

Догадують ся, що предметом нарад є зробленє евентуальних змін щодо веденя заповідженої бльокади, щоби в сей спосіб запобігти війні зі Злученими Державами.

В американських урядових кругах панує переконанє, що Злучені Держави є готові розпочати переговори з Німеччиною на случай, коли вона відступить від дотеперішньої безоглядної бльокади.

——o——

400 КОРАБЛЇВ І 2.700 ТОВАРОВИХ ЛОДОК ЗАНЯТИХ ПРИ ВОЖЕНЮ РУМУНСЬКОЇ ДОБИЧІ.

БЕРЛІН, 10. лютого. — **На Дунаю відбувають ся тепер транспорти величезної румунської добичі, яка попала в руки союзних війск.**

Численна фльота кораблів є занята тепер при воженю сеї добичі до Австро-Угорщини і Німеччини. До сеї праці призначено поверх 400 кораблів і 2.700 тягарових лодок. Один корабель тягне 10 лодок, наладованих збіжем, нафтою, деревом, шкірою або иншими сирими матеріялами, потрібними для воєнного промислу. Одна така транспортова кольона везе набір, який рівнаєть ся наборрови 650 возів зелїзничих. Лише великі 2.000 тонові кораблї треба переладовувати коло Турну Северіну (недалеко границї Сербії); меньші кораблї можуть плисти без перешкоди в гору Дунаю аж до Баварії.

Але і в долину ріки Дунаю панує оживлений рух комунїкаційний. Дунай надаєть ся знаменито для транспортів союзних війск.

Помимо сильної мраки і помимо високого стану води на ріцї рух на Дунаю відбуваєть ся без перерви і без перешкоди дальше.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

НІМЕЦЬКІ ГАРМАТИ БОМБАРДУЮТЬ СТАНИСЛАВІВ. — РОСІЙСЬКИЙ ҐЕНЕРАЛ УБИТИЙ.

ПЕТРОГРАД, 9. лютого. — Російський урядовий рапорт доносить:

„В ГАЛИЧИНІ: На полудне від Бродів командант дивізії російської піхоти, ґенерал Кардиналовський, погиб від карабінової кулї підчас осмотру окопів.

„Німецька артилерія острілювала 12-цалевими гарматами місто Станиславів. Один будинок знищений, богато мешканців ранених.

„В РУМУНІЇ: Перестрілка в деяких місцях триває дальше".

УСПІШНИЙ НАПАД В ОКОЛИЦІ СТАНИСЛАВОВА.

БЕРЛІН, 10. лютого. — Німецький урядовий звіт звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: На північний захід від Станиславова німецький відділ перевів успішний напад на становища неприятеля, беручи в полон 17 Москалів і здобуваючи 3 машинові кріси.

„НА ФРОНТІ АРМІЇ АРХ. ЙОСИФА І МАКЕНЗЕНА: Сильні морози панують дальше, загальне положенє не змінило ся".

РЕВОЛЮЦІЙНІ ПЛЯНИ В ЦІЛИ ПЕРЕБУДОВИ РОСІЇ.

ПЕТРОГРАД, 12. лютого. — **Вчера арештовано 11 членів робітничої ґрупи у військовім і промисловім центральнім комітеті в Петроґраді. Арештованих обжаловують, що вони належали до революційних партій і приготовляли революцію в цїли перетвореня Росії в соціяльно-демократичну републику.**

СПРАВА ОПІКИ НАД ПОЛОНЕНИМИ В РОСІЇ.

ПЕТРОГРАД, 7. лютого. — Американське посольство застановило нині працю в користь полонених і інтернованих Німців в Росії. Дотичний ратунковий комітет в Петроґраді, який складаєть ся з 40 осіб, ожидає дальших вказівок від американського правительства. **Комітетових, які працюють в таборах полонених, посольство ще доси не відкликало, бо припускає, що вони будуть вести дальше ратункову акцію серед полонених, котрі походять з Австро-Угорщини, з якою дипльоматичних зносин дотепер не зірвано.**

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

АВСТРІЙЦЇ ПОЛОНИЛИ КОЛО ГОРИЦЇ 700 ІТАЛЇЙЦІВ.

ВІДЕНЬ, 11. лютого. — **В околиці Гориції австрійські війска перевели успішно нічний напад на ворожі становища. Часть італїйських окопів здобуто. 665 Італїйців взято в полон враз з 10 маш. крісами.**

Урядовий звіт звучить:

„На боевім фронтї коло Гориції наші війска зробили останної ночи успішний напад на італїйські передні окопи. Італїйці потерпіли дуже тяжкі втрати. Саме число полонених виносить 15 офіцирів і 650 жовнірів. Також здобуто 10 машинових крісів, 2 метавки і велику скількість инших воєнних матеріялів".

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N.J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висилаю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 478 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

З біжучої хвилі.

Оба українські парляментарні клюби (галицький і буковинський) — як доносять з Відня через Стокгольм — злучили ся в один клюб під назвою: „Український Парляментарний Союз".

До занятих земель Галичини і Буковини російське правительство вислало 30 цареславних попів, які мають ширити між тамошним українським населенєм пропаґанду цареславя.

Дня 9. лютого посол Колевей з Тексас вніс в палаті послів біл, на підставі котрого має бути переведене загальне голосованє над виповідженєм або розпочатєм війни.

Перед внесенєм сего білю відбула ся нарада, в якій взяло участь богато послів, котрі вповні попирають домаганє внескодавця.

Часопись „Канадийський Русин" в числі 5-тім, з 30. січня б. р., помістила три телєґрами з Ню Йорку, упадаючи жертвою людської злоби. **Дві перші телєґрами є неправдиві**, а трета вже геть передавнена. Розуміє ся — тут редакція „Канадийського Русина" не винувата, хиба о стільки, о скільки вірить своїм „власним кореспондентам".

Перша телєґрама доносить, що президент Вілсон назначив день 17. марта „Українським Днем" в Злучених Державах. Друга телєґрама доносить, що „за інтервенцією Злучених Держав російське міністерство війни згодило ся увільнити митрополита ґр. Шептицького з неволі і позволити йому на виїзд до Злучених Держав". Трета телєґрама доносить про увільненє з російської неволі д-ра Федака, що стало ся вже перед кількома місяцями.

Як можна легко догадати ся, „кореспондентом" вінніпеґської ґазети „Канадийський Русин" був один з нюйорських федераційників, мабуть тойсам, що свого часу шкалював в „Народній Воли" товариство „Народний Дім" в Ню Йорку, а до „Свободи" присилав статї в обороні того-ж „Народного Дому", щоби в той спосіб ширити потрібну для своїх цілий полєміку і баламутити несьвідомих людий. Очевидно, що „Свобода" тих його статий не містила і кидала їх відразу до редакційного коша.

„Характерний кореспондент" часописи „Канадийський Русин" закпив собі по дітвацьки з сеї ґазети, а відтак висьміяв її в „Народній Воли". Ну, чи не гарна забавка?...

Пощо-ж властиво той нюйорський панок з такої поважної справи робить собі такі глупі і несовісні жарти? Він се зробив з двох причин: 1) щоби виставити на сьміх українську релїґійну часопись в Канаді („Канадийський Русин" є орґаном епископа Будки), а 2) щоби в своїй новинці про сю справу можна було написати в „Народній Воли" отсі слова: „Донесенє з Ню Йорку (до „Канадийського Русина") виглядає на щось в роді телєґрам о. Понятишина з Вашинґтону".

Красна-соціялїстична мораль!...

Що було причиною усуненя господина Григорія Ф. Семешка зі „Свободи".

В місяци червни минувшого року редакція нашої часописи одержала від господина Семешка зі Сієтл, Ваш., лист. В листі писав госп. Семешко, що є Українцем, що є по званю журналїстом і через довгі літа був співробітником російської часописи „Рєч" та що прибув до Злучених Держав впрост зі Сибіри, де перебував на засланю враз з многими Українцями, засланими з Галичини і Буковини підчас війни.

Маючи вже за собою сумний досьвід з минувшини з ріжними „українськими революціонерами" з Росії, які опісля наносили лише шкоду нашій орґанїзації, ми зразу відносили ся до сеї справи зовсім рівнодушно, не хотячи навіть містити присланого ним фейлєтона.

Із Сієтл удав ся госп. Семешко до Сан Франціско, а відтак до Шікаґо, де познакомив ся з др. Сіменовичем, др. Гриневецьким і о. Струтинським. В Шікаґо засягнув госп. Семешко — як се сам оповідав — точних інформацій про відносини серед американських Українців і небавом опісля прибув до Ню Йорку.

На другий день після свого приїзду зявив ся госп. Семешко в редакції нашої часописи. Госп. Семешко сейчас на вступі заявив, що не має наміру вмішувати ся до тутешної полїтики Українців і зовсім не думає брати якоїнебудь в ній участи. Широко оповідав про ціль свого приїзду. Госп. Семешко оповідав, що має дуже цінні матеріяли про надужитя російського уряду, які хотів би оголосити в американській пресі, щоби американський загал знав про нечувані насильства, які діяли ся і діють ся в Росії. Що тичить ся Українців, заявив госп. Семешко, що хотів би представити їм велику нужду, яку терплять заслані Українці на Сибіри і в сей спосіб заохотити наш загал до несеня помочи тим нещасним жертвам.

В кілька днів опісля запитав ся госп. Семешко, чи не міг би містити в нашій часописи постійно свої „Сибірські спогади" та щоби йому за те визначити яку-таку платню, аби міг прожити, заки не розглянеть ся і не найде собі якогось постійного занятя.

Дивним видавало ся нам лише те, длячого госп. Семешко, будучи соціялїстом, удав ся зі своєю пропозицією якраз до нашої часописи, а не до „Народної Волї", „Робітника" і їм подібних. На наш запит госп. Семешко відповів, що він, читаючи „Народну Волю", перекопав ся, що редаґованє „Народної Волї" переходить спосіб редаґованя навіть російських чорносотенних ґазет.

Думаючи, що маємо до діла з отвертим і чесним чоловіком, ми змилосердили ся над госп. Семешком і згодили ся приймити його в характері кореспондента з платнею 80 долярів місячно. З огляду однак на те, що годі було постійно більшою сумою обтяжувати буджет адміністрації нашої часописи, редактор і співробітники згодили ся добровільно відступати в користь Семешка по 30 долярів місячно (кождий по 10 долярів) зі своїх платень. Решту доповняла адміністрація нашої часописи. Крім „Сибірських спогадів" зобовязав ся був госп. Семешко подавати голоси російської преси про українські справи.

Перших кілька тижнів, як се звичайно буває, госп. Семешко був вдоволений. Він писав і брав гроші, хоч навіть не писав того, що був приобіцяв. Тоді ще й „Свобода" не була для нього австрофільська і редактори та урядники були добрі. Госп. Семешко писав зразу дещо про житє Українців на Сибіри, але опісля почав розписувати ся майже виключно про Жидів, Поляків, Москалїв і т. д. З того приводу звертало ся госп. Семешкови кілька разів увагу, але се не принесло успіху. Таксамо госп. Семешко, коли найшов яку новинку про українські справи в російських часописях, посилав її сейчас до инших часописий, продаючи її за добрі гроші. Ми небовом перекопали ся, що госп. Семешкови розходить ся в першій мірі о бізнес.

Не ліпше мала ся справа також з відчитами госп. Семешка про відносини серед засланців на Сибіри. У своїх відчитах госп. Семешко оповідав тесаме, що й писав у своїх „Сибірських спогадах" — знова про Жидів, Поляків і т. д. Про відносини серед російських Українців госп. Семешко засадничо ніколи не згадував, а противно: користав з нагоди і широко розводив ся про Росію. Се було причиною, що люди були невдоволені з рефератів госп. Семешка, чого доказом було, що про його відчити не було ніодної дописи, а зібрані жертви часто ледви покривали кошти подорожи і дієту, якої висоту госп. Семешко означив собі на 10 дол. Та щоби бізнес дальше йшов, госп. Семешко писав власноручно собі похвали, щоби заохочувати другі місцевости до своїх відчитів. В останних часах і сей бізнес підупав.

Поведенє госп. Семешка давало чимраз більше до думаня, особливо тоді, коли почали надходити ріжні вісти, що госп. Семешко потайно зносить ся з людьми, які ворожо відносять ся до нашої часописи і орґанїзації. Міжтим госп. Семешко намагав ся містити в „Свободі" статї, які були навіяні русофільським духом. Надходили також вісти, що госп. Семешко досить часто забігає до російського консуляту, переписує ся з якимись властями в Росії, а навіть — як до сього сам признав ся — йому пропонували тутешні російські власти посаду інспектора амуніції. Коли до сього ще додати, що російські поліційні власти згодили ся тепер підчас війни госп. Семешкови, який представив себе тут за великого ворога російського уряду, дати дозвіл на виїзд за границю, то післанництво госп. Семешка і його побут в Злучених Державах, а ще більше вкрученє до нашої часописи, мусїло давати причину до ріжних меньше або більше оправданих підозрінь.

Таки поведенє госп. Семешка наказувало нам бути на осторожности і позбути ся непрошеного й нещирого гостя.

На нараді дня 29. грудня м. р. порішено подякувати госп. Семешкови за його дальші „спогади". Госп. Семешко, підслухавши під дверми дотичне рішенє, побіг чим скорше до дому і написав лист, що „резиґнує", бо „Свобода" є австрофільська. Свою „резиґнацію" оголосив госп. Семешко в тійсамій часописи, яку ще недавно передтим називав чорносотенною.

Не завадить тут згадати ще й те, що госп. Семешко, ще кілька днів перед своєю „резиґнацією", домагав ся заключеня з ним умови на протяг трох місяців, на що очевидно одержав відмовну відповідь.

Отсе є причини, задля яких госп. Семешка усунено зі „Свободи".

Для нас лишила ся з того одна наука більше: щоби на будуче бути як найбільше осторожними супроти ріжних зайдів, та не вірити їх облесним словам, аби не зазнати потім такого заводу, як се було в тім случаю.

Сеї справи ми не хотіли публично підносити, бо думали, що госп. Семешко, знаючи, як мала ся річ, усунеть ся зпоміж наших людий і пійде працювати між „своїх". Однак на бажанє деяких членів і передплатників нашої часописи подаємо коротко (бо можна писати далеко більше) цілу сю історію з госп. Семешком до загального відома, щоби хто справді не подумав, що „Свобода" зробила госп. Семешкови страшну кривду...

ПРО ПОВОРОТ ДО СТАРОГО КРАЮ.

Богато обставин вказує на се, що по війні тисячі українських іміґрантів виїдуть зі Злучених Держав до старого краю. Вже тепер богато з них, не чекаючи навіть на покінченє війни, покупили корабельні карти. Президент одної великої транспортової компанії заявив, що від часу, коли центральні держави видали свою мирову оферту (від 12. грудня 1916 року), відтоді вже 1,200.000 (один мілїон двіста тисяч) осіб закупили корабельні карти з Америки до Европи.

Коли се є правдою, то ті, що закупили корабельні карти, можуть дуже легко завести ся у своїх надіях. Зваживши, що між ними є богато українських іміґрантів, ми радимо застановити ся над отсею пересторогою:

В нормальних часах, коли між Америкою й Европою курсували кораблї, до Америки приїздило що найбільше мілїон і кілька тисяч іміґратів річно. Щоби їх перевезти, заповнювано ними кораблї по береги так, що нераз подорож була дуже тяжка і неприємна. Однак що найважнійше: щоби їх перевезти, *пасажирські кораблї мусїли* курсувати правильно після точно означених плянів, подібно, як зелїзничі поїзди.

Коли би тепер, підчас війни, не затоплено ніодного пасажирського корабля і коли би по війні всі кораблї пійшли в рух, то щоби перевезти 1,000.000 людий з Америки до Европи, треба один рік часу.

Нехай отже ті, що вже закупили корабельні карти, будуть трохи терпеливими, бо инакше наразять себе на грубі страти. Зі всїх американських пристаний до Европи може відїхати що найбільше 20.000 людий тижнево. Отже на перевіз мілїона людий потрібно 50 тижнів, або инакше: потрібно цілого року.

Коли би отже всі ті, що вже купили корабельні карти, виїхали по війні до Ню Йорку, або до иншого портового міста, то ясним є, що лише мала часть з них могла би відїхати першими кораблями, а прочі мусїли би остати ся і чекати.

В Ню Йорку, чи в котрімнебудь иншім містї, на улици чекати не можна, отже треба буде зайти до готелю і там чекати, доки не знайдеть ся місце на корабли.

Деякі щасливійші будуть чекати один тиждень, другі — два, треті — три, а деякі будуть мусїли чекати на корабель цілими місяцями.

Таке чеканє коштує гроші. Готовий гріш стратить ся по готелях, чи денебудь инде. За роботою тоді буде годі шукати, бо ніхто не буде певний, як довго прийдеть ся йому очікувати на день відїзду. Се принесе шкоду в грошах.

Хто отже має корабельну карту, той нехай не покидає праці і не позбавляє себе заробітку. Треба буде перше вивідати ся від свого аґента про точний день відїзду і т. п. Тим заощадить ся тяжко запрацьований гріш.

Неодин буде мусїв очікувати на свій відїзд кілька місяців. Та всеж таки ліпше є чекати дома і ще дещо заробити, ніж чекати без праці в чужім містї.

Взагалі не є мудро купувати корабельні карти перед закінченєм війни. І кождий, що купує тепер корабельні карти, виставляє сам себе на непредвиджені страти.

На сю справу звернула увагу нюйорська часопись „Таймс". Вона каже, що деякі европейські іміґранти, між ними й Українці, вже відтепер складають гроші ріжним аґентам і банкирам на закупно корабельних карт.

Деякі Українці легкодушно вірять аґентам і без розваги складають гроші на корабельні крати, хоч ще тепер ніхто не знає, яка буде ціна шіфкарт по війні. В таких отже справах треба бути дуже обережним.

Уважаємо за відповідне звернути увагу, що головні німецькі корабельні компанії „Гамбурґ-Амеріка Лайн" і „Норд Дайтшер Лльойд" не приймають тепер ніяких грошей на корабельні карти.

Колиж головні компанії не продають шіфкарт, то як можуть се робити аґенти?

Кождий, хто думає по війні вибрати ся за море, повинен звернути на сю справу пильну увагу.

Відгуки.

А. — Як читаю в „Народній Волї" „Відгуки", то мені зараз пригадуєть ся, що мій тато тримав велику свиню на розплодок. А хто то так відгукуєть ся в „Народній Волї"?

Б. — Та то Федерація! Не знаєте?

А. — А то по якому? Чи се також свиня?

Б. — Про се вже спитайте ся „швайцарського делєгата". Він від сього „майстер".

ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА.

Братя Вкраїнці, зі сну будім ся,
Бо дальше спати нам не пора;
Подаймо руки, разом борім ся —
Вже надоїла кривда стара.

Кривда тяжкая і безсумлїнна
Нас в сьвіт прогнала, у чужину;
Для ляцької чарки, свобод, достатків
Прийшлось лишити нам вітчину.

Де рідна наша земля розлога,
Там лиш з батьківських могил сліди,
Там кров пролялась із Запорожців,
По вік заснули наші діди.

Спокійно сплять там сном всїх блаженних
На нашу не глянуть вже біду,
З могил не встануть і більш не пійдуть
Боротись з нами за свободу.

Ми, що живемо не в своїм краю,
Дружно держім ся у чужині,
Разом всі сили наші веднаймо
І „Ще не вмерла" враз всі гукнім.

Я. Мельничук.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 6. лютого 1917.

ЯКІ ВИГЛЯДИ МАЄ БОРОТЬБА ПРИ ПОМОЧИ ПІДВОДНИХ ЛОДОК.

З приводу проголошеня Німеччиною бльокади при помочи підводних лодок американські військові знавці живо заінтересували ся сею справою і прийшли до заключеня, що підводні лодки є дуже небезпечним оружем. Військові знавці з маринарського департаменту в Брукліні заповідають, що підводні лодки можуть знищити 90% кораблїв, які відважать ся плисти через области, означені бльокадою.

Міжнародне право не говорить, чи кораблї, при помочи котрих переводить ся бльокаду, мають плисти по воді, чи під поверхнею води. Міжнародне право приписує лише, щоби бльокада була проголошена і кораблї були про се повідомлені. Коли якийсь корабель помимо того пускає ся плисти, то він може бути без ніякого нового остереженя затоплений.

Охорона торговельних кораблїв при помочи воєнних ледви може принести бажаний успіх.

Підводна лодка може пускати торпеду з віддаленя 6.000 ярдів. Щоби побачити корабель на сю віддаль, періскоп підводної лодки мусить находити ся около 10 стіп понад поверхнею води. Се вповні вистарчає, щоби обчислити віддаленє і напрям корабля, який має ся торпедувати. Знищити періскоп гарматною кулею з корабля є дуже трудно, бо періскоп числить в промірі всего около 8 цалїв, тому тяжко його поцілити. А навіть на случай знищеня корабля лодції не грозить небезпека затопленя, бо зі знищенєм періскопа отвір, яким могла би дістати ся вода до лодки, автоматично зачиняє ся. Не потребуючи випливати на поверхню води, щоби корабель остерігати, успішність операцій підводних лодок спільно зростає.

В який спосіб відбуває ся торпедованє корабля?

Ще кілька хвиль, заки з підводної лодки вилетить торпеда, офіцир сидить собі спокійно при столї і неначе в бюрі обчисляє скорість, віддаленє і напрям, в якім плине ворожий корабель. Все те діє ся тоді, коли лодка находить ся ще під водою.

Найперше лодка змінює свій напрям, аби плисти рівнобіжно з кораблем. Відтак обчисляє ся скорість, з якою корабель плине. До обчисленя скорости служить помір висоти щоглів корабля і ріжниця в порівнаню зі скоростию лодки. Коли висота щоглів корабля не зміняє ся, то се є знаком, що підводна лодка і корабель пливуть з тоюсамою скоростию. Обчисленє віддаленя відбуває ся на підставі звичайних рахункових формул.

Зробивши сї конечні обчисленя, підводна лодка підносить ся на поверхню води і з дуже великою точностию вистрілює торпеду.

Вісти, що деякі кораблї були переслїдувані підводними лодками і острілювані зі заду, є мильні. Підводна лодка, пливучи за кораблем, робить се для обчисленя скорости. Торпедованє відбуває ся з правила з боку, бо тоді поверхня для влученя торпедою, а тимсамим і правдоподібність затопленя є найбільша.

Годі припускати, щоби для охорони торговельних кораблїв уживано великих воєнних кораблїв. Їм грозить таксама небезпека, що й торговельним.

З ТАЙН КОНФЕДЕРАЦІЇ.

(Оповіданє).

Ясновельможний пан швайцарський делеґат сидів собі в своїй канцелярії ще на Бродвею і курив вже пяту елеґантну папіроску. Він був в „шевській пасії", бо в ночи снило ся йому, що він мав десять тисяч корон і що до нього приїхав в гості Левінський аж з самої Швайцарії.

„Десять тисяч корон я вже мав — муркотів під носом „швайцар". — То єсть неприємна історія. Але якби тут дідько приніс Левінського, то був би крах. О да, да! — був би крах. Волів би я, щоб того сухітника Левінського там півк швайцарський трафив, як він мав би сюди їхати. Бо тоді, то я мусів би теє"...

Двері нагло вітворили ся і в кімнату вбіг о. Ваньо. Швайцар ані трохи не здивував ся наглою візитою скрентонського редактора, бо він послідними часами був що другий день в Ню Йорку. Як лиш заложила ся „Українська Рада" — швайцар і о. Ваньо і зелїзний „кадемік" і ще хтось радили ся цілими днями і ночами, якбито розбити ту нову орґанізацію, що пірвала їм всї пляни.

Отець Ваньо шпурнув свою торбу серед крайної люти на стіл і засопів:

„Тробель! Нещастє!"

„Що єсть, отче?" — спитав швайцар.

„Єсть те, чого ще ніколи не було. Нині внесено в конґресі і в сенаті резолюції в справі „Українського Дня". А про се подбала Українська Рада і той униїцький адміністратор з Нюарку".

„Ов! До сто швайцарських чортів! То єсть шкандаль!"

„Певно, що шкандаль! Федерація більше року істнувала, а „Українські Днї" нам навіть не снили ся, а тут Українська Рада що йно заложила ся і вже випросили. І нащо їм того „Українського Дня"? Я, розумієте, в ніякі „днї" не вірю. Я сам жертвам війни нічого не даю, найже і другий не дає!"

„То єсть шкандаль! — застогнав швайцар. — Для нас, для лїдерів Федерації повинні зробити „День". Бо я вже маю прочуте, що наш крах за плечима. Для нас повинні тепер зібрати не десять тисяч корон, але десять тисяч долярів".

„Ви, пане делеґат, не клопочіть собі голови тим, що повинні, а що не повинні. Ви знаєте, що того ніколи не робить ся, що повинно робити ся. А про десять тисяч нічого не згадуйте, бо вже і „Свобода" про ті тисячі згадує".

„То єсть факт! Але звідки „Свобода" довідала ся про ту історію? То певно Стеткевич... А може Дуткевич? А може Ядловський? А може Держирука? О ні! — то певно Підгорецький"!

„Дурниця, мистер делеґат! Звідки довідали ся, то довідали ся, але факт, що знають. Я не приїхав слухати ваших здогадів. Я приїхав порадити ся, що робити з „Українським Днем". То не жарти! Тепер, як наші члени побачать, що Українська Рада за пару місяців свого істнованя довела справу „Українського Дня" майже до здійсненя, то ми лишимо ся без членів. Закличте но Мирослава, може він що порадить".

„Нащо вам, отче, Мирослава? Менї здаєть ся, що він якби міг, то зараз би скок до Української Ради. Але я ще тримаю його в руках. Нині рано я витягнув його з ліжка і вислав на віче. Не хотів їхати; каже, що хорий, не здужає. Я йому зараз наговорив про геройство, про обовязки, про патріотизм. Але Мирослав і слухати не хоче. Каже: „Ви мене тими вічами і тими роздорами в могилу женете". А я тоді як крикну: „Гей!... Герою! Вуббись ще до нині в криміналі зза кратів кукав, якби не я!" Мирослав вже нічого не казав, але зараз встав, зібрав ся і поїхав. Може дойде собі кінця тими вічами, а тоді ми будемо мати чим файтувати „Свободу" і „Америку" і їх союзників".

„Та вже щоб чимскорше — здихнув о. Ваньо. — Я сам не дуже вірю Мирославови. Він і так на провідника нездалий. Але ним добре заслонити ся в біді. Знаєте, якби не він, то я нині не був би вже редактором. Ну, але меньше з тим... А де є зелїзний академик Омелько? Може він що порадить?"

„Він пішов до бібліотеки писати про те, як Федерація відгукала ся. Він там всю свою їдь перелле на папір".

„Се добре, мистер делеґат, що ми самі. Ніхто нам не перешкодить. Ми оба ще найліпше розумієм ся".

„Так єсть! Се єсть факт! Отже до діла! Але чекайте, най я собі закурю".

„Змилуйте ся, пане делеґат! Куріть, але диму менї не показуйте. Ховайте той дим в ваші глибокі швайцарські кишені, або де самі хочете, щоб я його не бачив. Як я побачу дим, то мене ріже, мене мучить, мене колька коле"...

„Що вам єсть, отче?" — спитав перестрашений делеґат (він думав, що о. Ваньови помішало ся голові). — Ви хорі? Може вам доктора?"

„Хорий, не хорий, але геть з димом! Як я побачу дим, то менї нагадують ся ті красні часи, як я ще кадильницею по церкві курив. Тоді я мав і шейду і спокій і пошану в людий".

„Ви єсть плаксій, отче! Що було, то минуло ся. В вас певно совість і амбіції ще відзивають ся? Ге? Викиньте се на сьміт! От я не маю ані совісти, ані амбіції і добре менї".

„Е, добре то вам казати. Ви ще молодий, инакше вихований" — жалував ся о. Ваньо.

„Невермайнд"! — закричав делеґат. — Не згадуйте менї ніякого вихованя! Не робіть менї тут ніяких гістерий! Ми мусимо уложити плян нашої політики. Ми мусимо думати, що зробити з „Українським Днем". Пождіть но, заraз подумаю".

Швайцар курив папіроску за папіроскою і думав, як „робити політику". „Швайцарська" канцелярія була наповнена хмарами диму. Отець Ваньо глядів на той дим і мало не тріс зі злости.

„Єсть! — крикнув швайцар. — Єсть! Маю!"

„Що таке, що таке?" — запитав цікаво о. Ваньо.

„То ми переперли резолюцію в справі „Українського Дня"! Розумієте? Ми! Пишіть зараз, оголошуйте в „Народній Волі", що то ми!"

„Як то? Я не розумію!"

„Ех! Капустяна в вас голова, отче! Що значить: не розумію?! Пишіть, що се ми вихлопотали резолюцію в справі „Українського Дня".

„Алеж се неправда!"...

„Отче, не доводіть мене до злости! Чи правда те все, що ви писали про Демидчука, про „Свободу", про Ексчендж, про „Америку", про Народний Дім?"

О! Тепер розумію! Але люди не схочуть вірити".

„Що значить: не схочуть? Наші соціялісти на все повірять. А прочих ми злаємо, закричимо і все буде олрайт!"

„Так, се можна" — потвердив експотець.

— — — — — — — — — —

За кілька днів швайцар знов сидів в своїй канцелярії, але вже на другій стріті і покурював папіроси. Він думав про Львів, про Відень, про фонди, про Швайцарію, про Монте-Карльо, про Париж. Він думав про Федерацію, про Ексчендж, про політику і про фонди. Він ще щось думав...

До канцелярії влетів нагло як бомба о. Ваньо. Він ледви висапав з себе:

„Ви є дурак, я є дурак, ми всї на купу дураки! Ми посрамили ся страшенно. Єс сер!"

„Що єсть, отче? Чи ви не здуріли?"

„То все з вашої вини. То ви менї так порадили".

„До сто швайцарських чортів! Говоріть, що єсть?!

„Єсть те, що „Свобода" і „Америка" дали нам здоровенного поличника. Видрукували лист від конґресмана Гамілля до Української Ради в справі „Українського Дня". З листа виходить, що ми ані пальця до сего не приложили. Що тепер люди скажуть?"

„Га, то єсть свинство, то єсть швайцарське свинство. Да! да!"

„Алеж, пане делеґат, що менї тепер діяти? Вам нема чого журити ся, бо ви і так без посади. Але що менї, куди менї йти?"

„Про се не журіть ся. В вечер зробимо нараду. Покличемо зелїзного академика і ґаспадіна Ґріґорія С. і Єво Величество ґаспадіна Б. і ще кілька ґаспод. Тоді вже прийдемо до якогось заключеня. В кождім разі ви махайте до міста і замовте для вашої друкарні сїго фунтів ъ, ы, ѣ, бо може прийде ся завести тверду українсько-цигансько-московську правопись. То всьо єсть гра — розумієте? Наша політика, то єсть гра. То єсть ризико. Точно так, як в Монте-Карльо. Там десять тисяч корон, то єсть нїчо, то єсть оден дмух. Розумієте?

„Та красна то гра, як ми себе самі по „подобіях" випрали. Тай в додатку нїчого не дістали, пане делеґат".

„Мене „подобіє" не болить, бо вже затовчене. Я нераз сам себе виправ. Я вже виправний до нитки. Але я собі клав, що коли ми так штучно присвоїмо собі ту резолюцію за „Українським Днем", то як вже той „День" прийде, чоловік буде мав нагоду зробити яких маленьких десять тисяч. Не вдало ся. То всьо єсть ризико. Так само як в Монте-Карльо. Журити ся нема чого. Менї все одно: чи дістати десять тисяч корон, чи долярів, чи рублів. Аби лиш дали. А тоді то йно: екачи, як пан каже...

А. К.

Марко Скритий.

ТИ БАЖАВ ЩАСТЯ МЕНІ!

(Присвячую професорови М. Панчукови, засланому тепер в далеку й холодну Сибір).

Я знаю — Ти бажав щастя менї,
Ти хотів долю поліпшити,
Щоб міг я красше в сьвіті жити,
Щоб вмів кланятись я весні.

Ти научав, щоб із Тобою
Ішов я спільно до мети,
В боротьбі станув там, де Ти,
Щоб купить правду головою...

Я спізнав щирість, красу і силу,
Спізнав ідеал Твій життя,
Тому я борюсь до кінця
І в борбі ляжу у могилу...

І хоч далеко я, в чужині,
То все я стою при Тобі;
Коли співаю я пісні —
Думка живе на Україні.

І хоч втомив ся, впав на силах, —
Буду боротись до кінця;
А чи дібюсь з терня вінця,
Чи похова кости чужина —

Менї байдуже! Хоч не знаю,
Де свою голову склонить,
І чи ще довго буду жить,
Чи може я сейчас сконаю.

Як му вмирати — не заплачу,
Коли лиш Неньку-Україну
Веселу, втішну, як дитину,
Коли таку хоч раз побачу...

І коли там, де є степи,
Не буде Ляха й Москаля,
Буде вільна для нас земля...
Скажи: — Щаслив ти, Марку, спи!

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Самовбийчий скок з вiлiямсбурського моста.

Зі словами: „Я знаю, що я роблю", скочив у четвер (8. с. м.) бідно одітий, около 40-літний мущина, з вiлiямсбурського моста в Ню Йорку. В його плащи, який він скинув перед смертию, є якiсь нотес, підписаний буквами „Р. В." і кілька записок в руській (?) мові. В годину пізнійше витягнено під мангатанським мостом з ріки тіло мущини, котрого уважають власне за того, що скочив з вiлiямсбурського моста.

Почта конфіскує часопись.

Нюйорська почта сконфіскувала 124-те число російської прогресивної часописи „Голос Труда". Причин конфіскати почтові власти покищо ще не подали.

Каже, що по війні забракне людий.

Др. Фридерик Гов, іміграційний комісар в нюйорській пристани, в день річного бенкету торговельної палати в Ню Йорку, предсказав загальний упадок іміграції по війні.

„Дасть ся відчути брак робітників, а се викличе підвишку платні — сказав др. Гов. — Коли взагалі буде яка іміграція, то лише з центральної Европи, яка в сій війні найбільше потерпіла. Я задоволений з сеї обставини, що на цілім світі буде велика боротьба о робітників. Канада стратила богато і буде мусіла стягати людий зі Злучених Держав, а також з Анґлії. Цілком не буду дивувати ся, коли сотки тисяч фізично здорових чужинців виїде зі Злучених Держав до Европи".

5-го марта в цілих Злучених Державах сьвято.

Мимо критичного положеня політичного в цілих Злучених Державах плянують устроїти інавґураційний день 5. марта, коли то президент Вілсон розпічне урядоване свого поновного вибору.

З Вол Стріту до арешту.

„Пятнайцять тисяч долярів я стратив на воєнних спекуляціях і тепер я вже готовий. Бійте ся Бога, дайте мені покінчити зі собою", сказав Абрагам Левін, коли детектив відібрав від нього револьвер. Він спекулював на біржі при улици Вол в Ню Йорку, а коли стратив 15.000 долярів, задумав поповнити самовбийство. Детектив однак перешкодив йому в тім намірі. Біржевий спекулянт, оскаржений о злочин самовбийства, находить ся тепер у нюйорськім арешті.

Справа трамваєвого страйку в Ню Йорку.

Страйк на нюйорських зелізницях (трамваї, собвеї та елевейтри) наче програний. Всі зелізниці курсують правильно. Він однак лише на вні видаєть ся яко програний, але в дійсности справа маєть ся цілком инакше. Між страйкарами і компаніями ведуть ся переговори. Т. П. Шонтс, президент нюйорських міських зелізниць, годить ся, щоби справу сього страйку віддати апеляційному відділови найвисшого суду в Ню Йорку, де комісія, зложена з трох членів, мала би рішити цілу справу. Коли би зайшла угода між страйкарами і компаніями, тоді всі страйкери повернули би до роботи, а страйколомці стратили би своє занятє.

З розпуки покінчив самовбийством.

В нюйорськім „Русском Слові" читаємо кореспонденцію якогось „Знающого", котрий описує страшну трагедію, яка розіграла ся в домі одного російського іміґранта в Шікаґо.

Правдива се історія і богато в ній трагічного, страшного якраз тому, що вона є цілком звичайною.

Із далекої гродненської губернії, кобринського повіту, ілоского округа, зі селаІлоск (Росія) приїхав до Америки з жінкою чесний чоловік Платон Гордієв Жаворонок. Він замешкав в місточку недалеко Шікаґо. Пійшов працювати до фабрики, а жінка господарила дома. Держала вона у себе дома 10 до 12 „бординґерів"...

От і з сього ціле нещастє.

Жив Жаворонок з початку з жінкою дуже добре; складали гроші. Та скоро настав конець їх щастя.

Жінка почала познакомлювати ся зі столівниками. Але чоловік скоро спостеріг се. З початку терпів, а відтак прогнав столівників, купив сальон і почав слідити за жінкою.

Не дослідив.

В один прекрасний день жінка забрала гроші з каси і втікла з одним робітником їх сальону.

Чоловік переловив їх і забрав жінку домів. Простив їй. Забрав від неї всі укладені гроші і переніс ся жити до самого міста Шікаґо.

Пійшов працювати і рішив ся не приймати в дім ніодного столівника. Але жінка почала просити, щоби взяти знова „бординґерів". Просила, кляла ся, обіцювала бути вірною.

Послухав Платон любої жінки і взяв столівників. Між ними був й іміґрант гродненської губернії, А. Л.

І невірна жінка зійшла ся з ним. Забула клятву, просьбу й обіцянку і кинула ся в брудний вир незаконного житя.

Тоді Платон рішив ся вибрати свої ощадности; часть віддати жінці, часть переписати на імя дітий, а часть взяти собі і пійти в сьвіт за очи, далеко від гріха...

Рішив і зробив.

Але не міг жити без дітий і любої жінки. Повернув ся назад і хотів взяти хоч фотоґрафії своїх дітий. Від приятелів він довідав ся, що жінка відіслала його пашпорт до Росії, аби дістати розвід. Розгнівало се Платона і він пійшов до жінки та зажадав від неї свого пашпорту. А вона відказала си. Платон розсердив ся і під впливом страшного гніву витягнув револьвер та пустив собі кілька куль в груди. Облудна жінка втікла до сусідів і остала ся при житю.

О шестій годині поліція знайшла Платона мертвим в домі, де його жінка жила з любовником. Другого дня Платона похоронено. Земля пером чесному робочому чоловікови, в котрого груди було ся доборе серце, спосібне жити і прощати...

„Жінці" тепер розвід не потрібний. Покінчивши зі собою, Платон очистив їй дорогу, по котрій вона піде бистрим кроком і провалить ся в темну і страшну пропасть.

Жаль лише дітий. Вони, бідні, цілком не винуваті.

4.000 долярів на ратоване кота.

З Бостону, Масс., доносять, що там згинув „Чемпіон Кінґ Вінтер", срібний перський кіт, котрого властителькою була панна Каррол Масі з Еш Пойнт, Мейн. Кіт був занедужав і його властителька видала 4.000 долярів, аби ратувати його від смерти...

НОВИНКИ.

Ірляндці жадають самоуправи.

В четвер (8. с. м.) ірляндські провідники ухвалили резолюцію, жадаючу від анґлійського правительства надати Ірляндії ті права і свободи, які правительство вже довший час перед війною пообіцяло. Провідник ірляндських націоналістів, Дж. Редмонд, зажадав назначити один з найблизших днів для обговореня дискусії в анґлійськім парляменті.

Німеччина заплатить Норвеґії за убитих.

Німецьке правительство повідомило правительство Норвеґії, що воно годить ся заплатити відшкодоване для Норвеґії за потоплені кораблі і за людий, які стратили при тім своє житє. При тім німецьке правительство заявляє, що робить се не з огляду на міжнародне право, але з огляду на людяність.

Каранца заслав желаня німецькому цісареви в день його уродин.

Мексиканське міністерство заграничних справ доносить урядово, що 27. січня б. р. в день уродин німецкого цісаря провізоричний президент Мексика, генерал Каранца, вислав йому желаня.

Експльозія динаміту у фабриці в Німеччині.

Телеграма з Амстердаму доносить, що у фабриці динаміту в Шлебуш, недалеко Кольонії (в Німеччині) лучила ся експльозія, в якій згинуло 200 робітників, по більшій части женщин.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

К. С., Джанставн, Па. — Гроші зложені у віденській почтовій касі ощадности буде можна вибрати зараз по війні. Ті гроші ніколи не пропадуть, бо за них рукуть і відповідає держава. А що Ви про них не маєте ніякої відомости, то причиною того є се, що від мая 1916 року, відколи анґлійська цензура заострила ся, австрійська почта не висилає почтових книжок ощадности, не хотячи, щоби Анґлія їх перелапала. Коли ж Ви маєте поквітоване від якоїсь експресової компанії або від порядного банку, тоді будьте ще певнійші, що Ваші гроші не пропали.

Хв. Тов. „Бандурист", Дітройт, Міш. Ми поміщуємо викази тільки тих жертводавців, котрі складають свої жертви на руки „Української Ради".

І. З., Бруклин, Н. Й. В Америці є богато фабрик, до яких не мають вступу такі робітники, котрі не вибрали бодай перших горожанських паперів. А ми тут не бачимо ніякої розумної причини, чому наші люди не мали би вибирати горожанських паперів. Можуть се робити Німці, Мадяри, Поляки і т. д., то чому не мають робити Українці? Чи думаєте, що коли хто вибере перші (або навіть і другі) горожанські папери в Америці, то його в Австрії за се повісять, коли там поверне? Не бійте ся і робіть так, як роблять другі розумні люди.

ВИБІР ПОЕЗІЙ ІВАНА ФРАНКА.

СЬМІШКЕ.

Добре означене.

— Що таке, поцілунок?
— В більшости случаїв се дуже гарний початок сумного кінця.

Мудрий.

— Слухай, Янку: яка є ріжниця між сіном а соломою?
— Не знаю.
— А то ти осел! Таж преці́нь кожда товарина про се знає.

Конкурс.

Молодий чоловік пошукує посади зятя в якім богатім і спокійнім домі.

Зла книжка.

Чоловік гуляка приходить вечером до дому:
— Чи ти приготовила обід після кухарської книжки, яку я тобі купив?
— Я не взарила, бо книжка все каже: берете ся трохи муки, берете ся літру молока, фунт масла, але відки взяти, книжка не каже.

На соціялістичних зборах.

На соціялістичних зборах один з бесідників викладає присутним про тиснене атмосфери, кажучи, що горішні верстви повітря натискають на долішні.
— „Ганьба їм! Ганьба! Проч з ними!" — закричали одноголосно всі слухачі.

Питане і відповідь.

Питане: — Хто є злим господаром?
Відповідь: — Той, що церкву минає, коршму за дім має, дім за лїжко, лїжко за працю, працю за кару божу.

Нагробні написи.

Літератови:

Така буває заплата
Неодного літерата:
По смерти всі кадять,
За житя їсти дати не хотять.

Пияковi:

Ликнув
Крикнув
Перевернув очами
І вже його не стало між нами.

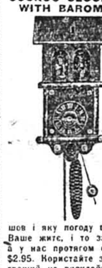

Перед ужитем.

По ужитю.

ПОСЛІДНІ ЗВУКИ.

Скажи, чи прийдеш ще тоді до мене,
Як в житю моїм вечеріти буде?
Як стигнути буде серце в моїй груди
І око як стане скляне і студене —
Скажи, чи прийдеш ще тоді ти до мене?...

І чи пічнеш мені казати,
Як ти нераз казав мені
О Неньці-Україні й сьвятій любві;
Коли я мертвий вже буду лежати,
Чи пічнеш мені ще й тоді казати?

І чи слова твої сердечні
Будуть тоді ще для мене
Так милозвучні і конечні,
Що будять серденько струджене?

А там і ніч прийде холодна
І вітри острі ще повіють,
Повіки очи мої вкриють
Я вже піднестись не буду годний,
Як прийде темна ніч холодна.

Але вона нас не злякає;
Я мертвий буду вже лежати,
Думкою з сьвітом розмовляти.
Нехай тебе страх не здіймає —
Нас ніч ніяка не злякає!

В филях потоків серед бурі
Буду шукати голосу твого...
Слухай! Я скажу много, много
О серцю, горю і о сумі,
Бо я потону в прадідній думі.

Ніщо живе не пропадає;
Здаєсь мені, що й я не згину,
І духом я до тебе злину
І тобі скажу правду вірну й щиру: —
Що моє серце так вас любило,
Як рідна матір любить дитину!

Я. М.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 1. лютого 1917.

ДОПИСИ.

З ROCHESTER. N. Y.

Під розвагу місцевим Українцям.

Події, які витворюють ся під теперішний час, у сій страшній сьвітовій війні, змушують кожду думаючу людину застановитись і розібрати, скільки сі події приносять користи, а скільки страти для кождого зокрема, а скільки для цілого народу, для цілого людства. І ми, розумуючи над сим, мусимо пізнати докладно підставу, через яку власне декотрий нарід виходить зі сеї війни корисно. побідно.

Ми знаємо, що у теперішній війні 70-міліонова Німеччина бє 180-міліонову Росію і 40-міліонову Францію. Чомуж воно так є? Чи може Німці такі сильні, фізично? Ні. Причина сього лежить у тім, що Німці є нарід мудрий, культурний і просьвічений. Але поспитаймо конечьбу, чи си мудрість і культура є вже у Німців вроджена? Ні. Вони набирають мудрости і просьвіти з ходом часу. Вони тої мудрости і просьвіти не видобувають з землі, ані вона їм з небес не спадає; вони тої мудрости і просьвіти набирають ся в розмові, в товаристві, з книжок, з часописий, в читальні і в школі. Ми можемо взяти собі примір не тілько з Німців, але і з инших народів, бо нині нема вже народу на сьвіті, котрий би легковажив собі просьвіту, школу, а передівсім нема такого в Европі і в Америці.

На жаль, є ще на сьвіті такі народи, котрі хоч признають, що ніщо инше не веде до культури, до повати і сили, до красного житя і щастя, тільки школа, то похимо того, замісць закладати читальні і клюби для дорослих і до тих читалень учащати, для них є приємнійше пересиджувати довгими зимовими вечерами при склянці пива в „салунї", або штуркати „штиком" в „пулруми".

До таких народів належить і наш нарід. Чиж не сором для нас се? Таж ми співаємо слова в національним гимні: „Душу й тіло ми положим за нашу свободу"! Ми сими словами присягаємо, що душу і тіло положимо за нашу свободу, а чому ми не хочемо зрозуміти, що коли в нас буде просьвіта, культура, єдність і любов, то витворить ся така невидима сила, що ніхто на сьвіті, ані жадна некольна сила нас не переможе. І тільки та одна невидима сила, яка буде витворена з просьвіти і єдности, може нам здобути волю, свободу і красшу будучність, і ми не будемо потребувати аж душу і тіло класти за нашу свободу. Противно, коли ми будемо ставити висше корчму від читальні і школи; коли між нами надалі буде така неохота до книжки і часописи; коли між нами надалі буде така ненависть і сварка по часописах, як є тепер, — то ми будемо вічно в неволї і в нужді, будемо визискувані другими народами і будемо вічно співати, що душу й тіло ми положим за нашу свободу.

Сумно, Братя! Вже крайний час, аби ми кинули раз на все коршми, а брали частійше книжку і часопись в руки. Закладаймо читальні для дорослих, всі як один впишемо ся до них і будуймо школу для наших діточок. Без читальні, без школи ми жити не будемо між морем чужинецьких народів і наші діти скоро винародовлять ся.

Час від часу появляють ся в добрих українських часописах кличі, котрі взивають нарід, аби належав до запомогових, просьвітних і політичних організацій, а найчастійше появляють ся кличі, котрі взивають нарід до науки, до просьвіти і школи. Зрозумiймо, Братя, що такий перший-ліпший поклик походить з щирого серця людий, котрим не ходить о якийсь бізнес, але о добро свого народу, о добро України. Приймаймо такі кличі в українських часописах щиро до свого серця і поступаймо після вказівок, які сей поклик подає, і не позвольмо, щоби такі кличі відбивали ся від нас мов горох від стіни.

Рочестерські Українці! Як Вам відомо (а може ще не всім), ми ще 4. грудня 1916 р. заложили читальню під назвою: „**Читальня Просьвіти ім. Івана Франка в Рочестер, Н. Й.**". Се було на засіданю „Народної Ради" і нас на перший раз вписало ся 20 членів, апомiж котрих вибрало ся зараз урядників і ухвалено, щоби приступаючі члени платили одноразову вкладку на цілий рік лиш одного долара, а членкиї 50 цнт. Подумаймо, Братя, як таним коштом можна образувати ся!

В нашій читальни находять ся ріжнородні українські книжки, всі українські часописи, які виходять тут у Злучених Державах і в Канаді. Кождий Українець, котрий хотів би стільки книжок і стільки часописий передплатити для самого себе, скільки він має нагоду перечитати у читальни Просьвіти в Рочестер, то він за се не то центів, але сто доларів, а може й більше, мусів би заплатити.

Може декому буде дивно, як за одного доляра річної вкладки від кождого члена може читальня удержатись і забезпечити собі будучність, то я се пояcню: Члени нашої читальні взяли собі за ціль, аби як найчастійше уладжувати представленя, концерти, відчити і т. п., з котрих весь дохід був би призначений на читальню, і тимсамим забезпечити читальни істнованє. І так зараз 11. грудня м. р. читальня дала відчит про діяльність Івана Франка. Відчит виголосив п. Стефан Склепович, і так удатно, що по відчиті всі присутні, хотячи показати свое привязанє до нашого заслуженого поета Івана Франка, зробили найліпше се, що поверх 50 членів вписало ся до читальні ім. Івана Франка.

Одже зрозуміймо, рочестерські Українці, що першим нашим обовязком є, щоби ми всі як один вписали ся до читальні Просьвіти, котра нас зробить більше просьвіченими і свобідними, більше практичними і відважнійшими боронити нашу честь, славу і свободу. А котрі з нас вернуть до рідного краю, то вже не вернуть такісамі непорадні, легковірні і темні, якими тут прибули. Впишiмо ся всі як один до читальні Просьвіти і будуймо школу для наших діточок!

М. Кузь,
член читальні Просьвіти ім. І. Франка.

СЕМЕШКО МАЄ ГОЛОС.

(Допись).

Якийсь, незнаний доси ширшому загалови, Грицько Семешко (люди кажуть: Сам Мошко), вже другий раз розписав ся в „Народній Воли" широко і далеко. Як видко, вичерпали ся вже його „Сибірські спогади" та перекинули ся в Семешківські лайки.

В 17-тім числі „Народної Волі" накинув ся г. Семешко своїми лайками на пп. Дуткевича, Кирчова, Демчину, Стеткевича, Ядловського, Угорчака і других. Він записав своїми лайками чотири і пів шпальт, а наплів стільки нісенітниць, що їм і ліку нема.

Беручи його власні слова „брешете", я міг би сказати йому ось так: Брешете ви самі, господине; на брехни ідете тай брехнею підганяєте. Були вже в нас подібні Грицьки Чалі, „подвизали ся" своїми умами, пишучи послання такими словами як: „Ми Грицько Чалий, Божією милостію" і т. п., перестали „подвизати ся", а нарешті оплювавши всіх немилих їм людий в церславним „Свѣт-і", опинили ся назад в своїм таборі, тай пішли від нас в безвісти. Сохрани Господи, щоб часами і Ви не пішли їх слідами, а то „Народна Воля" стратила би великого дописувателя, побратима по чину і віросповіданю.

Як видко з Вашої чотири і пів шпальтової писанини, то найбільше полюбили Ви п. Кирчова і його добрі ковбаски. Певно, Ви нераз мали нагоду „кушати" ті славні його добрі ковбаски, потягаючи „омищенную", тай може ще доси від них облизуєтесь, а се був би добрий безплатний адвертайзмент на Кирчові „добрі ковбаски". Кирчів, окрім роблення „добрих ковбасок", потрафить написати і мудру пятьшпальтову допись. Оттак, непричком сказавши, взяти Вас за примір: Ви потрафите написати про „Сибірські спогади", тай рівночасно ще ліпше потрафите написати лайки в „Народній Воли". Ріжниця тут така, що Кирчова допись мудра, добра і хосенна, а Ваші лайки в „Народній Воли" огидні, обридливі. Я, бувши на місци редактора „Свободи", тішив би ся, що Семешко взяв розвід зі „Свободою", бо коза з воза — коням лекше. Навпаки, треба би зложити гратуляцію „Народній Воли", що дісталатакий неоцінений скарб в особі г. Семешка, і возопити велегласно: Ликуй нині і весели ся, „Народне Воле", ви ж редактори ей держайте, щоби скоро „не сфушерував".

Іван Лемко.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ І ЗАМОВЛЯЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєсь ся просто на адресу тої фірму, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони засилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

„Свобода" є органом У. Н. Союза і поміщує безплатно лиш оголошеня про засіданя відділів сеї організації. Прочі оголошеня є платні. Вимок становлять викази жертв, коли гроші зістали відіслані до Федерації Українців в Злучених Державах, і ОГОЛОШЕНЯ ПРО НАРОДНІ ВІЧА, ЯКІ НЕ МАЮТЬ ЦІХИ ПАРТІЙНОСТИ. Такі оголошеня містимо безплатно, подаючи їх зміст в скороченю.

Оголошеня концертів, представлень, місцевих народних сьвят і манїфестацій поміщуємо лише за окремою оплатою, надісланою з гори. Коли з гори не одержимо належної заплати, то містимо лише згадку про заповіджений концерт чи представлене з поданєм дати і місцевости, і то лише тоді, коли дохід призначений на народні цїли.

Поміщуванє більших оголошень є коштовне, і сторони, даючі оголошеня, мусять самі покрити сї кошти, бо видавництво не має ніяких спеціяльних фондів на оплату таких коштів.

Всякі оголошеня мусять бути надіслані до адм. „Свободи" найменьше на три дни перед виходом даного числа часописи.

„СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За оголошеня поміщені в сїй рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

В сїй рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів. —Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дяко-учителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешкане з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

КОНКУРС. Дипльомований дяко-учитель Угро-Русин, уміючий провадити хор і представленя і учити діти, знайде місце при галицько-угорській церкві в Палмертон, Па. Платня після умови. Голоситись до: Greek-cath. Church, 140 Lafayette Ave., Palmerton, Pa. 12-19

ПОТРІБНО сейчас бучера, Українця або Поляка, який би знав старокрайові вироби з мяса. Голоситись листовно: John Dyjak, 320 Franklin St., Titusville, Pa. 18-19

Пошукую свого вуйка **ІВАНА ЗАПОРОЖАНА** з Синькова, пов. Заліщики, Гал. в дуже важній справі. Sam Kohoot, Nymory, Minn. 18-21

Пошукую свого краяна **ІВАНА ЛЕВЧУКА**, з села Валахівка, пов. Збараж, Гал. Хто би о нім знав, або він сам, нехай зголосить ся ласкаво на адресу: Nicholas Dolynny, 1409 Lillian Ave., Nashville, Tenn. 18-20

Пошукую свого брата **ТЕОДОРА ТАНАСЮКА**, з села Глиниця, пов. Вашківці. Хто би о нім знав, або він сам, зволить зголосити ся на адресу: Alex. Tanasiuk, Box 162, Akron, O. 18-20

Пошукую своєї сестри **АНАСТАЗІЇ СЕМЕНЮК**, по мужу **ГУЗЯК**. Вона походить з села Голошинці, пов. Збараж. Хто би про ню знав, або вона сама, прошу зголоситись на мою адресу: Anna Semeniuk, 52 Mill St., New Haven, Conn. 18

ТЕОДОЗІЯ ЛОРЕЦЬКА, добра кухарка і зарядчиня дому, прийме сейчас посаду в домі священика. Ласкаві зголошеня просить ся слати на адресу: Mrs. Teodosia Lorecka, F. H. Co., Garfield Plant, Passaic, N. J. 18

ПОТРЕБА 25 ЛЮДИЙ до розбираня старих ваґонів зелізничих. Стала робота, добра платня. Голоситись до: Geo. W. Jenings, 201 Teall Ave., Syracuse, N. Y. 17-19

ПОТРЕБА ДІВЧАТ до легкої фабричної роботи. Голоситись: 617 E. 18th St., New York, N. Y. 17-19

ДРУКАРНЯ „Просьвіти" в Ню Йорку пошукує **СКЛАДАЧА** (зецера). Платня після умови. Голосити ся безпроволочно на адресу: (16-18) AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc., 520 East 6th St., New York, N. Y.

КОМПЛЄТНА ДРУКАРНЯ НА ПРОДАЖ. Богато черенок українських і анґлійських, всїлякі прибори, джабер-машинка 12x18 цалів враз з електричним мотором, запас паперу і уряджене офісове. Одним словом готовий бизнес. По інформації голосити ся до: Jos. Katulka, 19 Hancock St., Plains, Pa. 15-26

ПОТРІБНО СЕЙЧАС ІНТЕЛІҐЕНТНОЇ ДІВЧИНИ, Українки, котра знає добре писати на тайпрайтері по українськи і анґлійськи. Добра платня. Просимо голосити ся листовно по условя. Пишіть сейчас на адресу:
UKRAINSKA TORHOWLA,
1926 W. Huron St., Dept. 10, Chicago, Ill.

ЛОНЧРУМ НА ПРОДАЖ, добрий бизнес, в добрім місци. Продаєсь з причини виїзду. Голоситись до: Lunch Room, 517 Newark St., Hoboken, N. J. 16-21

Пошукую краяна **ФЕДЯ ФИДУНЯКА**. Походить з Добрівлян, пов. Стрий, Гал. Мав перебувати в Шікаґо. Хто би о нім знав, або він сам, зволить ласкаво зголосити ся на адресу: John Jankowsky, Box 100, Leona Mines, Va. 16-18

Пошукую свого стрия **МАРТИНА ЦІХОЦЬКОГО**. Мав перебувати разом з родиною в Бразилії. Хто би о нім знав, або він сам, зволить ласкаво зголоситись на адресу: John Cichocki, Rosford, Ohio. 16-18

ФОНОГРАФ з многими гарними рекордами, який коштував $40.00 продасть сейчас за $12.00. Все в найліпшім стані. Адреса: Mr. Petrak, 334 E. 5th St., New York, N. Y. 4-29

МАРК ТВЕН.

ЛЮБОВ ЧЕРЕЗ ТЕЛЕФОН.

—o—

I.

Було се в передполудне прикро студенного зимового дня. Місточко Істпорт вкрите грубим снігом, який щойно впав. Сніжна білість вистелила улиці й приглушувала кождий звук. Не видно нічого як лиш безлюдні, тихі улиці. То тут то там чутно шуранє лопатою, котрої хтось уживав, мабуть викидав сніг з рова.

Небо стемніло й гнало скажено перед собою хмари снігу. Альонзо Фіз Клеренс сидів у своім малім, вигідно вiладженім покою з телефоном. Мав на собі довгий, пишний синьо-шовковий шляфрок, котрого ковнір і вилоги рукавів були обшиті багряним оксамітом. Перед ним стояли останки щойно покінченого сніданя. Гарне, коштовне начинє так і надавало ся до цілого уладженя кімнати, огріваної ватрою в коминку.

В тій хвили сильний вітер стряс вікнами; молодий студент споглянув і пробормотів:

— Ну, се знак, щоби нині не виходити. Ну і добре мені. Але чим би то забити собі час? Там є мама й тітка Зузанна, та їх маю що дня, а при такій поганій погоді потребує чоловік чогось нового, сьвіжого, щоби позбути ся трохи неприємностий вязниці. Той годинник — він споглянув на столовий годинник, що стояв проти нього — також ніколи не знає, котра година, а коли часом і знає, то недокладно, що таксамо зле. — Альфред!

Не було відповіди.

— Альфред! — Дуже добрий слуга, але такий недбалий, як мій годинник.

Потім потиснув Альонзо ґузик електричного дзвінка, але ніхто не приходив. Пождав хвильку, потім знова потиснув: тойсам наслідок. Пождавши кілька хвиль, потиснув знова і сказав:

— Певно батерія не впорядку. Та коли я раз зробив пробу, то вже мушу дізнати ся, котра година.

Приступив до телефону й закликав „мамо“, але не дістав відповіди.

— Отже й се нінащо! Також батерія, здаєть ся, в непорядку. А тут нема кого післати.

Сів при бюрку з рожевого дерева, нахилив ся на лівий бік і закликав:

— Тітко Зузанно!

Милозвучний голос відповів з тиха:

— Се ти, Альонзо?

— Так. Я за ліниивий; сходити на діл сходами не можу собі ніяк порадити.

— Господи Боже, що-ж стало ся?

— Дуже богато, се можу тобі сказати.

— Ну що-ж? Не завдавай же так мені страху!

— Я хотів би знати, котра тепер година!

— Незносний хлопче, як ти мене налякав. Чи се все?

— Так, усе. Лишень не зворушуй ся. Скажи мені, котра година і прийми від мене благословенє.

— Пять хвиль по девятій. А благословенє можеш собі сховати.

— Дякую. Але й ти від нього не збідніла би, хоч і не збогатіла би так, аби могла з нього жити.

Альонзо встав і бормотів до себе: Пять хвиль по девятій — і глянув на свій годинник. — Ну, тепер якось іде, показує замало тільки 34 хвиль. Але побачимо. 33 а 21 є 54, чотири рази 54 є 216, меньше 1 є 215, отже добре.

Взяв годинник і обертав вказівками, поки не станули на 20 хвиль перед першою годиною, відтак сказав:

— Але ходи-ж тепер якийсь час як слід, инакше викину тебе.

Сів знова до бюрка й закликав:

— Тітко Зузанно!

— Що, дорогенький!

— Чи ти вже снідала?

— Саме перед годиною.

— Чи ти занята?

— Ні, оттак шию. Але чому питаєш ся?

— Може вийдеш?

— Ні, бо пів до десятої маю відвідини.

— У мене вельми самітно. Я хотів би з кимсь побесідувати.

— Добре, тож говори зі мною.

— Чи можу говорити про приватні справи?

— Лишень відважно. Говори що хочеш, тут нема нікого.

— Але я не знаю, чи вільно, а...

— Алеж не вяжи ся. Мусиш знати, що цілком можеш мені завірити!

— Так, але справа дуже поважна, бо вона обходить мене, родину, ціле місто.

— Алеж говори лише, я нікому не зраджу.

— Тітко, але...

— Тільки скажи мені все, здай ся на мене. Що се такого?

— Погода!

Тьфу, як осоружно! Я зовсім не знаю, з яким серцем ти так собі з мене кпиш.

— Мені дуже прикро, тіточко, бігме, щиро. Не зроблю сего більше. Але ти простиш се мені?

— Коли щиро жалуєш. Та воно нічого не поможе, я знаю, ти знова собі з мене жарти строїти-меш, як я на се позабуду.

— Ні, цілком певно ні! Але ся погода! Тут страшно зимно, вітер, заверуха. А як там у вас?

— У нас тепло й дощисто. На улицях не видно нічого як лиш порозпинані парасолі. А що се сумовито настроює, казала я розпалити в коминку, але вікна лишити відчинені, щоби зимно входило до середини. Та до кімнати не дістаєть ся нішо крім пахучого грудневого воздуха, щось якби запах цьвітів. Чоловік радий з сього збитку, замісць покутувати в мішку й попелі та визнавати свої гріхи!

— Мусиш се дати видрукувати й оправити в рамці! — хотів закликати Альонзо, і його уста вже отворили ся, але почув, що тітка з кимсь розмовляє, підніс ся і виглянув на зимовий краєвид. Але образ не був цілком приємний і зтиха говорив він до себе: Таки ліпше парний дощ і вілзливий воздух ніж така погода!

Зробив кілька кроків там і назад, але нараз пристанув і наслухував, бо милий звук звісної мельодії дійшов його уха. Наслухував цілою душею й ледви важив ся віддихати. Коли спів скінчив ся, зітхнув глубоко і сказав: Справді, так гарного співу „В солодких мріях“ я ще ніразу не чув.

Потім приступив скоро до стола, нагнув ся і сказав обережно:

— Тітко, хто се та божеська співачка?

— Молода женщина, котрої відвідин я ожидала. Лишить ся кілька неділь у мене. Чи можу тебе представити?

— Розумієть ся, тіточко, я готов.

— Позвольте, місс Розенег Еделтен, що представлю вам мого любого кузина містер Альонзо Фіз Клеренса. Ви обоє гарні люди, забавляйте ся, заки я полагоджу мою господарку. Бувайте здорові, я довго не забавлю ся.

Весь час Альонзо усьміхав ся й кланяв ся невидимій женщині в невидимім кріслі. Тепер і він усів і сказав: Тепер нехай собі вже й сніг паде, мені все одно!

Молода женщина з милим голосом сиділа тимчасом в коштовно уладженій витальній кімнаті вибагливої, богатої женщини. А хоч як богато дрібничок находило ся довкруги, найгарнійшим зі всего була молода дівчина. Грецькі черти, осліпляючо біла краска лиця, великі сині очи, з подовжними рісницями, гарна голова з лисніючим золотим волосєм і гарна стать прикрашують гарненьку.

Одінє й прикраси сьвідчать про її гармонію і зраджують естетичний смак. Цілком не вяжучи ся, розмовляла вона з Альонзом, а хвиля за хвилею сходила. Але нараз глянула вона на годинник і підскочила в гору.

— До побаченя, містер Фіз Клеренс, я вже мушу йти. Пять хвиль по одинайцятій. Майже дві годині розмовляли ми, а мені здавало ся ледви 20 хвиль. Що він подумає собі про мене. — Послідні слова сказала сама до себе, спаленівши на лици.

Також Альонзо глянув на годинник і сказав до себе:

— За пять хвиль три на трету. Майже дві години, а мені здавало ся ледви дві хвилі. Але годинник почав знова свої давні примхи. Міс Еделтен! Прошу лишень на хвилиночку. Чи ви ще там?

— Так, але прошу скоро, я мушу йти!

— Будьте так добрі сказати мені котра година.

Молода дівчина спаленіла й подумала собі: Як жорстоко се з його сторони, мене щось подібного питати, — але відтак цілком спокійно додала: Пять хвиль по одинайцятій.

— Дуже дякую. Чи справді мусите відійти?

— Так.

— Дуже мені прикро.

Ніякої відповіди.

— Місс Еделтен!

— Що?

— Чи ви ще є? Так?

— Так, але кінчіть скоро, прошу. Що ще хочете сказати?

— Я... властиво нічого. Тут дуже самітно. Чи не забогато се буде, коли посьмію вас попросити деколи зі мною поговорити, розумієть ся, тільки тоді, коли се вам не буде перешкаджати.

— Я ще роздумаю над сим, тепер ще не знаю.

— Дуже, дуже дякую! Місс Еделтен! — Ах, її вже нема. Але вона не сказала „Бувайте здорові!“ але „До побаченя!“ Та годинник іде добре. Було се дві години, а де вони діли ся?

Сів і розмріяно споглядав у полумінь, а потім сказав:

— Яу чудово! Тому дві години не знав я нічого про неї, а тепер вже моє серце в Сан Франціско!

Розенег Еделтен в тойсам час стояла в своїй спальни, виглянула на „Ді Голден Гейт“ і сказала до себе:

— Як він цілком инакший від сего пустоголового Барлія з його талантом до наслідуваня.

II.

Чотири тижні після саме розказаної події забавляв містер Сідні Барлі в сальоні „Телеграф Гіл“ веселе товариство, наслідуючи голоси найбільше знаних артистів зі Сан Франціско. Сідні був гарний молодець, але пізнати було по нім, що не винайшов пороху. Впилив повний неспокою зір у двері і все, коли вони відчинили ся, а війшов лиш слуга, захмарювало ся його лице. Инші відійшли, а коли лишив ся тільки він і господиня, сказав:

— Здаєть ся, вона оминає мене, бо все себе каже виправдувати. Щоби я бодай хвильку міг з нею поговорити, але так...

— Се мабуть лиш припадково, містер Барлі. Ідіть на хвильку до сальону. Я маю полагодити лише деякі домашні справи, а відтак я знова біля вас. Буду старати ся вговорити її, щоби приняла вас.

Барлі вийшов, щоби зачекати в малім сальоні, але переходячи біля покою з телефоном тітки Зузанни, почув веселий сьміх, якого голос йому аж надто був звісний. Війшов довірено не стукаючи, але заки ще міг звістити свій прихід, почув слова, що вріэали ся глубоко в його серце, а кров доводили до кипіня. Голос мовив: „Люба, я тут!“ і він почув, як Розенег Еделтен відповіла: „Найдорозший, я теж тут!“

Вона нахилила ся й цілувала щось богато разів. Серце в Барлія забило ся, коли почув сі слова:

— Розенег, я відразу знав, що ти гарна й чаруюча, але так — се просто чудове, ошоломлюче!

— Альонзо, я така щаслива з твоїх слів, хоч знаю, що се неправда. Я таксамо знала, що ти мусиш мати шляхотні черти, але дійсність далеко перевисщає мою уяву.

Знова почув Барлі відголос поцілунків.

— Дякую, тисячу разів дякую, люба Розенег, однак фотоґраф схлібив мені, мусиш собі занадто не уявляти, кохана!

— Альонзо!

— Я такий щасливий, Розенег.

— Мій Альонзо, доси не знала я, що се таке любов, аж тепер дізнала ся. Здаєть ся мені, що я в небі.

— Ах найдорозша Розенег! Ти моя, чи неправда?

— Твоя, ціла твоя, на віки. День і ніч наче щось співає й бренить довкола мене: Альонзо Фіз Клеренс, Альонзо з Істпорт, Мейн.

— А най його — отже маю його адресу — процідив Барлі крізь зуби і вийшов.

За щасливим Альонзом стояла його мати, вся окутана в футро, образ зими, бо ціла була обсніжена, а за таксамо щасливою Розенег стояла тітка Зузанна. Обом жінкам заблестіли зі зворушеня сльози в очах.

— Ну, тепер вже й знаю, — сказала пані Фіз Клеренс — чому майже від чотирох тижнів трудно було тебе витягнути з хати.

— Ну, тепер вже знаю, — викликнула тітка Зузанна — чому ти від чотирох тижнів скривала ся тут на самоті, Розенег.

— Нехай тебе Бог благословить, мій сину — завважала пані Фіз Клеренс — твоє щастє се й моє щастє. Ходи до мого серця.

— Нехай тебе Бог благословить, люба Розенег, для мого любого кузина. Ходи до мого серця.

Як в Істпорті, так теж в Сан Франціско слідували по тих словах обійми і сльози радости. Як тут так і там прикликали слуг. Але коли тут казали докинути до огню кілька полін і зробити горячу лімоняду, веліли там огонь загасити і принести ледяну воду. Відтак повідсилали молодят, а обі тітки кували весільні пляни.

Містер Барлі вже кілька хвиль передтим вийшов спішно з дому, не попрощавши ся. Посвистував якусь оперетковy арію і присягав ся, що гарна Розенег буде його.

(Дальше буде).

ЗНАЧІНЄ ЛІСНОГО ВОЗДУХА ДЛЯ ЗДОРОВЛЯ.

—o—

В горячу пору року є ліс найліпшим і найздоровійшим місцем побуту для осіб вразливих (нервових), слабовитих і реконвалєсцентів (тих, що приходять до здоровля). Але й здорові, повнокровні, знайдуть тут відсьвіженє і прохолоду. Просто спасенно ділає темна зелень ліса на напружені, слабі і хорі очи. В лісі має велике значінє парованє великих мас води з листя і умірковaна вохкість воздуха. Після наукових дослідів випаровує один дуб з 700.000 листя в часі свого животіня, се є від 18. мая до 25. жовтня, 120.000 кґ. води, себто в 24 годинах великанську масу води до 750 літрів. Всї дерева, корчі, мохи, папороти і т. п. ділають тут як збірники, які віддають воздухови воду, виссану з землї і дощу. Та вохкість творить добродійне противенство в противставленю до воздуха на вільних просторах, що висушує при віддиханю слизні болони уст і носа. Ліс охоронює заразом від змінчивих струй воздуха. Ріжниці температури (теплоти) денної і нічної є в лісі меньші ніж на поли, а зміни погоди не так наглі і значні. І якраз та одностайна і більше управильнена теплота має велике значінє для хорих і слабовитих людий, навіть в инших порах року, на що ще мало звертаєть ся увагу. В осени і в зимі, коли панують острі вітри, особливо східні, проходи в лісі були би дуже вказані.

Значінє ліса для здоровля підносить надзвичайна чистота воздуха, свобідного від диму, саджі, випарів і инших шкідливих ґазів, затроюючих воздух міст. Численне галузє і листє тут як фільтри задержують порох і бактерії. Порох, занесений з гостинців і доріг, відбиваєть ся від листя дерев і корчів, а в самім лісї не може утворити ся ніякий порох, бо вітри тут слабі, а земля вкрита вохкою збитою верствою листя, моху і т. д. Як же цінний такий воздух, свобідний від пороху і бактерій, богатий в озон, для нашого здоровля, для людий хорих на груди і горло! Міліони листя витворюють під впливом сьвітла сонця великі скількости так потрібного для людий кисня, зуживаючи шкідливий для нас угляний квас. Так часто приміноють ся в лічництві кисень — а тимчасом сама природа подає нам той чудесний лік, змішаний з ріжними етеричними олійками; такий воздух приневолює нас до глубших віддихів, груди розширюють ся житєві сили кріпшають. З тої причини треба уживати як найбільше сьвіжого воздуха.